

Guatemala

Guatemalská republika
República de Guatemala

Základní údaje

Rozloha:	108 890 km ²
Počet obyvatel:	12 728 111 (odhad červenec 2007)
Hustota zalidnění:	135 obyv./km ²
Hlavní město:	Ciudad de Guatemala (Guatemala)
Úřední jazyky:	španělština
Další jazyky:	indiánské jazyky a dialekty
Státní zřízení:	prezidentská republika (hlavou státu je prezident volený obyvatelstvem na 4 roky, zákonodárnou moc má jednokomorový Národní kongres)
Správní členění:	22 departamentů
Měna:	guatemalský quetzal (GTQ), současně americký dolar (USD)

Historický a územní vývoj

- území původně obývané především Mayi (centrum mayské říše); roku 1523 dobyt Španělskem (vůdce Pedro de Alvarado); mezi lety 1560-1821 součást generálního kapitanátu Guatemala; krátké období nezávislosti; 1822-1823 mexická okupace; 1823-1839 součást Spojených středoamerických provincií; po rozpadu tohoto sdružení Guatemala prohlášena samostatnou republikou; územní spory s Hondurasem a Salvadorem, ve 2. polovině 20. století četné vojenské puče; téměř 40 let probíhající občanská válka, jednání o ukončení vedena od roku 1991, v roce 1995 příměří mezi vládou a levicovým guerillovým hnutím, na území státu jednotky OSN

Poloha

- přímořský stát ve Střední Americe, přes Golfo de Honduras přístup ke Karibskému moři, pobřeží Tichého oceánu na jihozápadě, hranice s Mexikem, Belizem, Hondurasem a Salvadorem

Obyvatelstvo

- obyvatelstvo je tvořeno Guatemalci, z čehož je 59,4 % mesticů (tzv. ladinos) a Evropanů, 40,3 % Indiánů (Mayové, Kičéové, Kakčikelové, Mamové, Kekčiové, aj.), zbytek jsou černoši a různí míšenci (mulati, zambové)
- podle náboženského vyznání je asi 76 % obyvatel římskými katolíky, protestanti, domorodá mayská náboženství
- kromě hlavního města jsou největší Quetzaltenango, Escuintla, Mazatenango, Puerto Barrios, Retalhuleu, Zapaca
- negramotnost byla nejvyšší v Americe (45 % v roce 1990), v roce 2002 (30,9 %)

Hospodářství

- hospodářství: jedná se o rozvojový agrární stát, který je v důsledku orientace na exportní zemědělské produkty silně závislý na cenách zboží a jejich kolísání na světových trzích; závislost na monopolech USA; pod oficiálně uznanou hranicí chudoby žilo v roce 1990 89 % obyvatel (odhad v roce 2004 uvádí 56,2 % obyvatel žijících pod hranicí chudoby)

Zemědělství, lesnictví, rybolov

- je významným sektorem, zaměstnává 50 % ekonomicky aktivních obyvatel
- většina zemědělské půdy patří velkým vlastníkům (asi 2 % obyvatel)
- na tichomořské svahy Kordiller, horské kotliny a centrální vysočina jsou hlavní oblasti pěstování *kávovníku a banánovníku*; v pacifické pobřežní zóně se dále pěstuje *cukrová třtina, rýže, bavlna, kakaovník, kukuřice, pšenice, konopí, luštěniny*
- mezi další plodiny patří *ananas, brambory, batáty, tabák, kardamon, čirok, čikle* (k výrobě žvýkácké gumy) a další *druhy ovoce a zeleniny*
- v horských oblastech se chová *skot, vepř, ovce, kozy, drůbež*; extenzivní formy chovu
- tropické *lesy* pokrývají cca 45 % státu, *těžba i vzácných druhů dřeva* (mahagon, cedr, balza, kampeškové dřevo), ale drtivá většina vytěženého dřeva slouží jako *palivo*
- nepodstatný je *rybolov*

Průmysl a těžba

- nerostné zdroje jsou málo významné, v malém množství se těží *ropa, rudy olova, železa, antimonu, niklu, wolframu*
- existují naleziště *zlata, stříbra, chromu, zinku, mědi, rtuti a slídy*, ale bez významnějšího využití
- 95 % energie vyrobeno ve vodních elektrárnách, v provozu i geotermální elektrárna
- průmysl zaměstnává 15 % ekonomicky aktivních obyvatel, zaměření na zpracování domácích agrárních produktů; nejvýznamnějšími odvětvími jsou *průmysl potravinářský, textilní, petrochemický, chemický a farmaceutický*, v menším rozsahu existuje *výroba stavebních hmot, průmysl strojírenský, dřevozpracující papírenský a obuvnický*

Služby, doprava

- zaměstnávaly 35 % ekonomicky aktivních obyvatel
- *dopravní křižovatkou* země je hlavní město, důležitými přístavy jsou Puerto Barrios (zpracování zemědělské produkce) a Santo Tomás de Castilla na atlantském pobřeží, na tichomořském Puerto Quetzal a Champerico
- okolo 30 % silnic má pevný kryt vozovky, železnice
- *ropovod* z oblasti těžby v departamentu Alta Verapaz do Puerto Barrio

Encyklopedická data

- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gt.html>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Guatemala>
- <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={4D8677B7-67B8-462C-A5F1-F18665DA1FBC}>
- <http://www.xist.org/cntry/guatemala.aspx>
- <http://www.ine.gob.gt/>

Hymna

- <http://webnet.webz.cz/index.htm>